

VFN PRAHA

**VŠEOBECNÁ FAKULTNÍ
NEMOCNICE**

VFN PRAHA

Prevence karcinomu děložního čípku

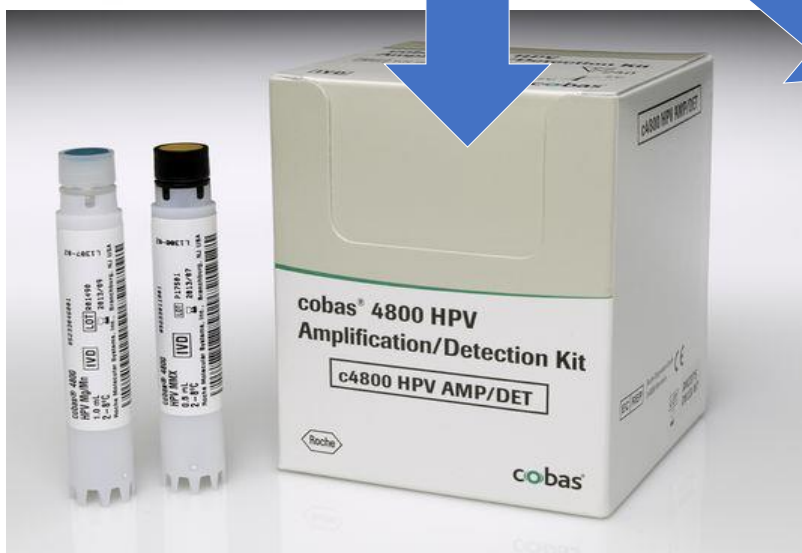
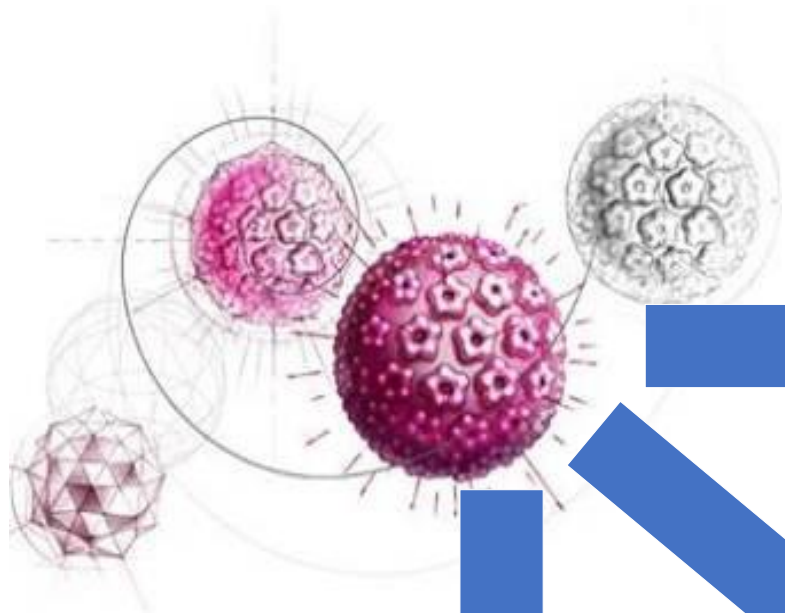
prof. MUDr. Jiří Sláma, Ph.D.
Klinika gynekologie, porodnictví a
neonatologie 1. LF UK a VFN

Rakovina děložního čípku

- **Není nejčastějším zhoubným onemocněním**
- **Není nejagresivnějším zhoubným onemocněním**

ALE

- **Je téměř úplně ODVRATITELNÁ**
 - známe příčinu – infekce lidským papilomavirem (HPV)
 - známe předrakovinová stadia, která umíme vyléčit

- **Primární prevence**

- očkování populace, která se s HPV nesešla – HPV naivní populace

- **Sekundární prevence**

- aktivní vyhledávání přednádorových změn gynekologem

- **Primární prevence**

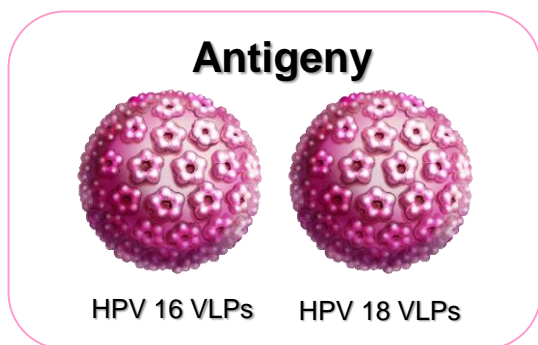
- očkování populace, která se s HPV nesešla – HPV naivní populace

- **Sekundární prevence**

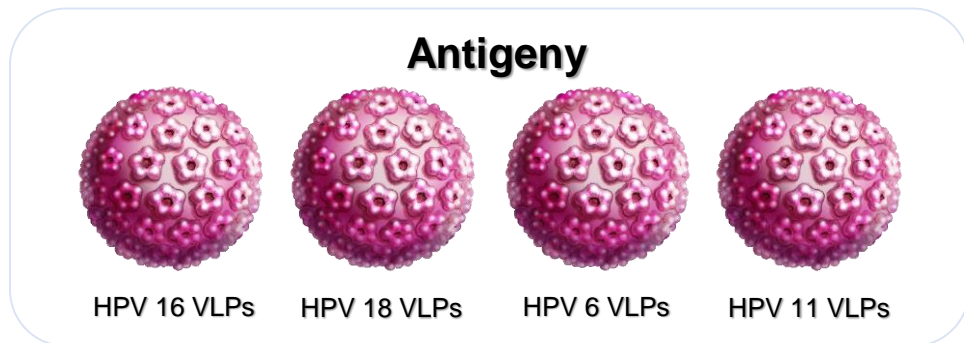
- aktivní vyhledávání přednádorových změn gynekologem

Profylaktické vakcíny

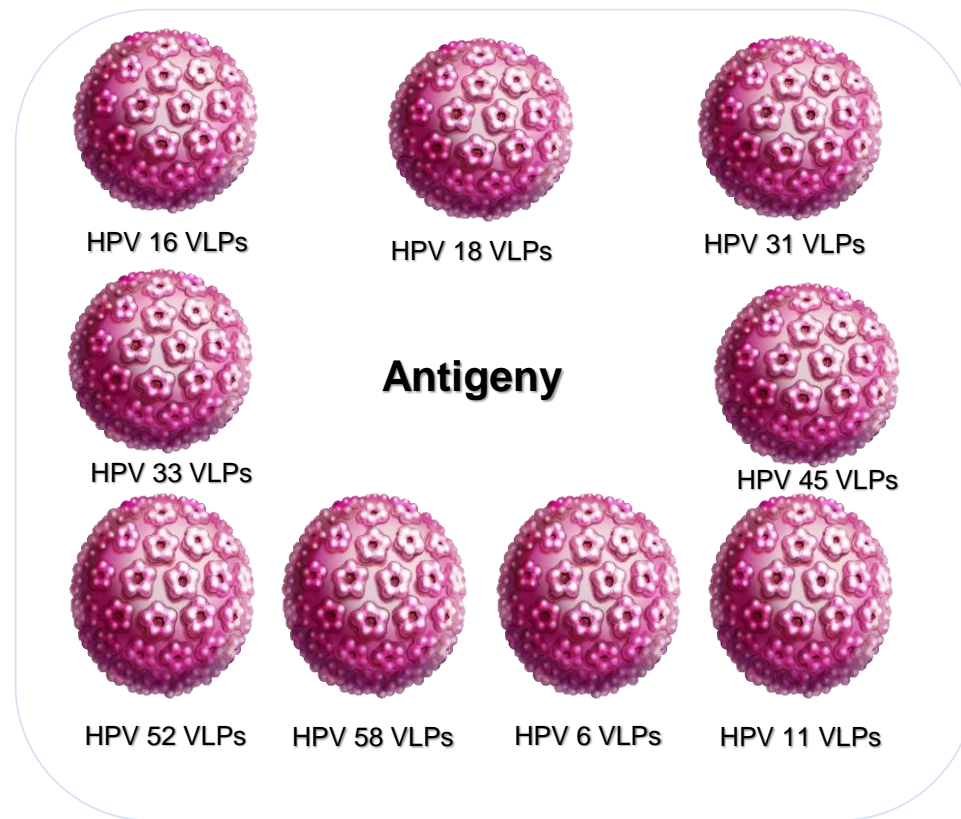
Cervarix

Gardasil/Silgard

Gardasil9

Očkování

- Dostupné 20 let (klinické studie od 2002, populace od 2006)
- Naočkovány stovky milionů dávek
- Jednoznačné důkazy o **BEZPEČNOSTI**
 - viru podobné částice (prázdné obaly) – nezpůsobí nemoc
 - nezpůsobují neplodnost ani žádná závažná onemocnění

Jednoznačné důkazy o **ÚČINNOSTI**

- pokles výskytu předrakovinových změn (až 90% případů!)
- důkazy o redukci rakoviny (až 90% případů!)
- důkazy o redukci HPV infekce (snížení výskytu dalších nemocí)

Očkování - ČR

- Hrazené pro dívky (2012) a chlapce (2018)
- Poslední data 2021 – mírně stoupající trend
 - dívky 69%
 - chlapci 43%
- Cíl – **dívky 90%**
- Rozšíření věkové skupiny na **11-14 let (od 2024)**
- **Bezpečné, maximálně účinné, 2 dávky, řádově vyšší hladiny protilátek**

Očkování - ČR

- Výrazné zlepšení komunikace
- Vyvracení mýtů, antivakcinační kampaně
- Nejlepší ochrana **bez negativních dopadů (stres, čekání na výsledky, ošetření, dopady na těhotenství, menstruační cyklus aj.)**

- **Primární prevence**

- očkování populace, která se s HPV nesešla – HPV naivní populace

- **Sekundární prevence**

- aktivní vyhledávání přednádorových změn gynekologem

Organizovaná prevence - skrínink

- Věstník MZ ČR 7/2007 (kritéria screeningu)
- **2008** - ustavena síť akreditovaných laboratoří a Komise pro screening karcinomu děložního hrdla MZ ČR
- Vyhláška MZ ČR č. 3/2010 Sb. (rozsah preventivních prohlídek)
- **2014** - zahájeno adresné zvaní zdravotními pojišťovnami
- **2021** - HPV DNA test ve 35 a ve 45 letech
- 2024 – HPV DNA test v 55 letech?

Skrínink rakoviny děložního čípku v ČR

Pozitiva

- Legislativa
- Organizace
- Aktivní zvaní
- Sběr dat
- Analýza dat
- Audit
- Aktivní zvaní

Negativa

Malý dopad na smrtnost

Rigidita

Vysoké náklady

Rakovina děložního čípku - výskyt a smrtnost

Rok	2007	2021
Incidence	1012	- 273
Mortalita	406	- 105

Hlavní problémy

- Účast (roční interval)

- Použitá metoda

Hlavní problémy

- Účast (roční interval)

- Použitá metoda

Hlavní problémy

- Účast 2021 (věk 25-59 let)

Roční interval – **56,3%**

Dvouletý interval – **72,9%**

Malý efekt adresného zvaní (11,2% míra účasti při 1. pozvání; 7,6% při 2. pozvání)

Populace nad 50 let; regionální rozdíly – Jeseník vs. Plzeň

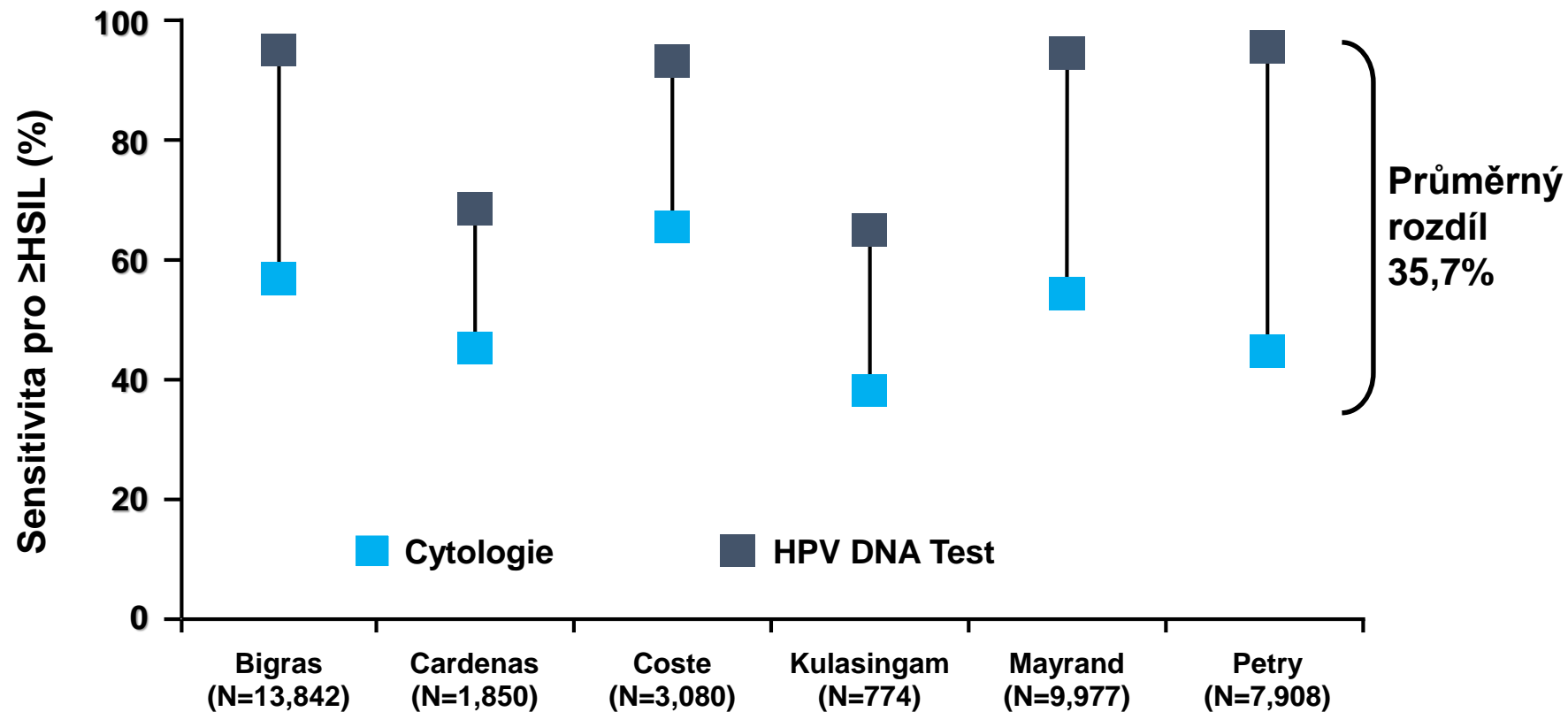
Pacientky 50+ s rakovinou čípku – **39,8%** mělo během posledních 5 let vyšetření u gynekologa

Hlavní problémy

- Účast (roční interval)

- **Použitá metoda**

Srovnání citlivosti cytologie a HPV DNA pro dg. závažných nálezů na děložním čípku

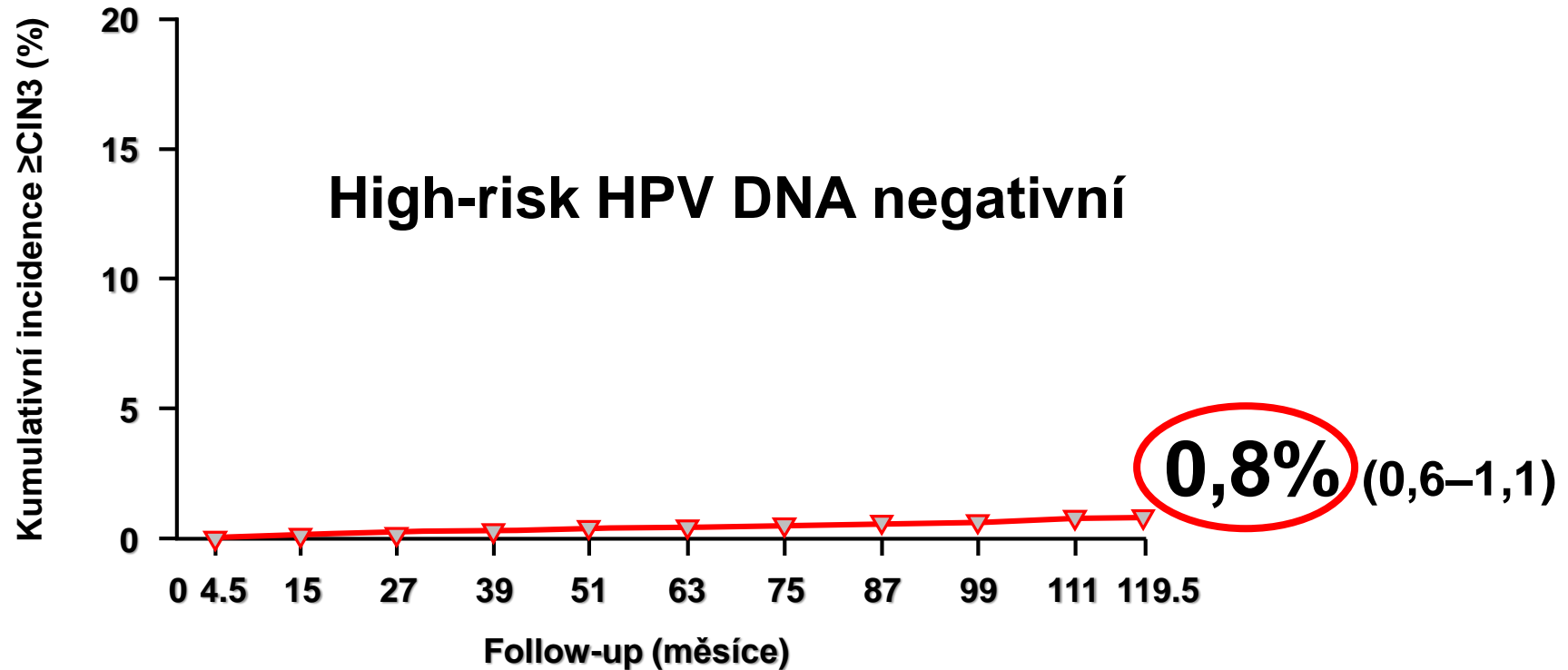

•Studies performed in developed countries in women 30 years and older.

Hlavní problémy

- Velké množství cytologických laboratoří (>30)
- Velmi vysoká variabilita abnormálních výsledků **0,3 – 8,3%**
- Jen **40,4%** s rakovinou, které měly vyšetření do 1 roku před diagnózou mělo abnormální cytologii
- Dokonce jen **15,6%** s rakovinou, které měly vyšetření mezi 1 – 3 lety před diagnózou mělo abnormální cytologii
- Vyšetření HPV DNA u žen ve 35 a 45 letech – **63,8%**

Výskyt závažných změn u žen s negativní cytologií a vstupní HPV DNA negativitou

Řešení

- **Restukturalizace systému**

- redukce cytologických laboratoří
- změna intervalů při negativním vyšetření (snížení nákladů, stejný efekt)

- Frekventnější zapojení vysoce citlivých HPV testů

- **Samoodběr HPV DNA**

- v rezistentní populaci odezva na samoodběr **2x vyšší** než pozvánka (7,6% vs. 3,5%)
- samoodběr u praktického lékaře (jen **8,4%** pacientek s karcinomem nebylo 5 let vyšetřeno)

Závěr

- Rakovině děložního čípku lze předejít – vakcinace + skrínink
- Vakcinace
 - bezpečná, vysoce účinná, v ČR skvěle nastavená
 - nutná trvalá podpora
- Preventivní kontroly – skrínink
 - nutná restrukturalizace – rigidní, drahý, málo efektivní
 - zapojení HPV testů – prodloužení intervalů
 - využití samotestů (cestou dalších odborností – PL, zubař)
 - redukce cytologických laboratoří

Jiri.Slama@vfn.cz